

Oldenburgo Lietuviu Savaitraštis
Redaktorius-Leidėjas Ad. ILMONIS
Lith. Camp „Unterm Berg“
Donnerschweer Str., Oldenburg (Oldb)

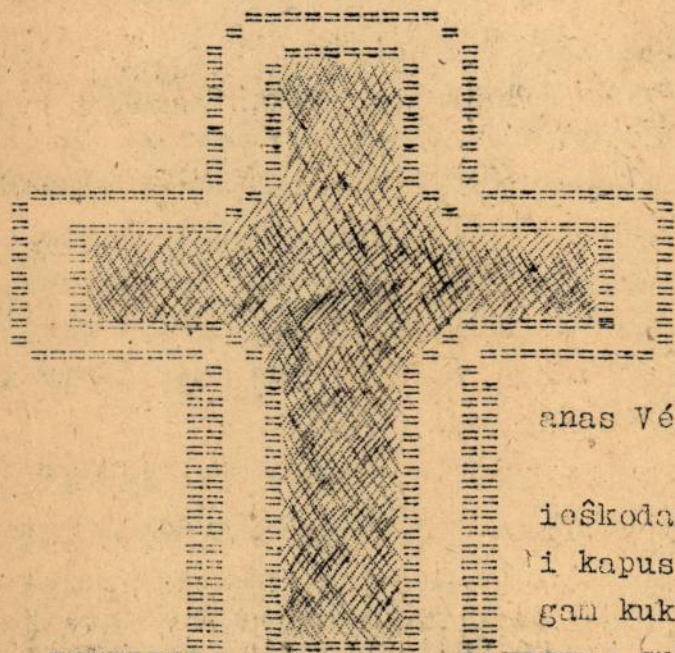
BUITIS

3.XI.46

Nr.

8(10) T. M.

ANŽINA RAMYBĖ DUOK JIEM VIEŠPATIE!...

JUS TOLIAU NEGU TOLIMOS ŽVAIGŽDĖS
JUODA NAKTI JUODAM DANGUJE,
BET ČIA PAT JUSU KOVOS IR ŽAIZDOS
GYVOŠ DEGA GYVOJ SIRDYJE.

B, Brazdžionis

Šiandien dangus toks pat pil-
kas, kaip ten - Tėvynėj. Ir ukanos,
viskas viskas taip rodos panašu i
anas Vėlines tėviškėj.

Čia svetimos padangės rukuose
ieškodami keliu i laisva tėvų žeme, užklystame
i kapus ir ant pirmo nepažistamojo kapo užde-
gam kuklia tremtinio žvakele. Susikaupiane ir
sukalbame maldas už tuos savo tautiečius,
kurie neturėjo laimės sulaukti Tėvynės
laisvės ryto. Tegul deganti žvakelė mums nušviečia veidus broliu, seseru,
tėvu, motina, žmonu, vyru, vaiku ir artimuju kaimynu, nepažistamų mums tau-
tiečių, kuriuos MIRTIES ANGELAS sutiko tolimame Sibire, Barnaule, Kazaksta-
ne, taigose, RAINIU, PROVENISKIU, PANEVĖŽIO žudynių vietose, šio karo baisume.

Mes, gyvieji turime tik dar daugiau susispausti, sugretinti savo
eiles, kad pajusti sielos ranybe, tampru ryši su mirusiais ir mirstančiais
už Tėvynės laisve.

ANŽINA RAMYBĖ DUOK MIRUSIEMS VIEŠPATIE!

Ad. Ilmonis

Lituanicos stov.

+++ Musu mirusieji +++

Unterm Berg stov.

JONUSAITĖ MARIJA - 3.VI.1945
KACBERGIS ALFONŠAS 16.VII.1945
MIKALAUSKAITĖ ALDONA - 31.VIII.1945
NORILANTAS JONAS - 16.IX.1945.
JANUSAITIS JONAS - 11.XII.1945.
JEDYS JONAS - 12-I.1946
ČIURLIS BERNESTAS - 16.IV.1946.

SALTENIENĖ-MACIULEVIČIUTĖ MARIJA
26.II.1946
TURNIČIUS KAZYS - 13.IV.1946.
KASPARAVIČIUS FELIKŠAS-3.IX.1946
IGNATAVIČIENĖ-KIJAUSKAITĖ ANGLĖ
9.X.1946

wehnen stov.

Visi palaidoti
Oldenburgo ka-
taliku kapinėse.

NARKEVIČIUS SKIRMANTAS - 23.IV.1946
KYLIAUSKAS JONAS - 15.V.1946.
JANKAUSKIENĖ ANGLĖ - 28.X.46.

Truksta mirusių
Huntloses TBC li-
goninėje

Iš Ričardo Wragos knygos "SOVIETU-VOKIEČIU
KARAS 1941 - 1945."

AR S A L A I AR B O N A P A R T I N I N K A I ?

Pagal paproti karus laimi politikai, o pralošia generolai, kurie yra...blogais diplomatais. Retai istorijoje atsitinka, kad karo genijus jungtų su politiniu geniumi. Kada toks stebuklas atsitinka, žmonija toki atsitikima įrašo į savo istoriją.

Dabar yra madoje svarstyti, ar sovietų štabas "yra ir sugebės būti aukštumoje", arba "valymai" ir "likvidacijos" pakenkė jų inteligencijai, ar ne. Laikraštininkai ir publicistai nuobodžiauja "visiškai silpna kokybė" sovietų štabo ir vadovybės, kurie turi panašiai "blogai veikti visuose punktuose". Toks nagrinėjimas šiuo klausimu yra naivus, jei-gu pasirodys, jog kalba eina apie reikala, kuriam nuomonė neturi pakeisti faktų, o faktai, tikrumoje, yra mažai žinomi. Todėl verta sustoti ir klausimą aptarti iš pagrindų.

Sovietų pusėje kara veda bolševikų partija Stalino ir jo artimiausiu bei ištikimiausiu prieteliu asmenyje. Sovietų Gynybos Tarybos sudėtis yra labai charakteringa. Į tą Tarybą įeina: (be Stalino) Molotovas, Vorosilovas, Malenkovas ir Berija. Yra tai ne valstybinis organas, kaip nekurie bando manyti, suklaidinti grynai patriotiniais gandeliais (kiekvienam atvėjuje ne "nacionalistinis" - ~~xxxx~~ SSSR maskviške propaganda vadovaujantis, tai ne Rusija, ne nacionalistinė valstybė, tik "socialistiniu respublika tėvynė") ir ne visai partinis, kuris dvidešimt dviejų metų bėgyje prieš Staliną išlaikė egzaminus su kazuistiniu dvigubo uždavinio, "revoliucija ir valstybė" supratimu.

Tos Tarybos tarpe tikrumoje nėra nei vieno kariškio, pilna to žodžio prasme. Vyriausiu vadu - o tai jau yra faktas ne propaganda - yra "pats" Stalinas. Tikrumoje ši kara veda Stalinas. Kara, kuri jis veda galima skaityti politiniu, ir šiuo karu Maskva stengiasi laimėti visas galimybes; valstybines ir revoliucines. Tai siekiant tikslo misterinėmis kombinacijomis, labai dažnai subtiliai apšauktais gėdingais gandais ir taktiškais išsireiškimais.

Stalinas šiandien neginčytinai yra svarbiausiojo marksistų-leninistų visame pasaulyje, su pakankamu diktatoriams reikalingu statusu, su didele doza atsargumo, elastiškas, o kas svarbiausia atsipalaidaves nuo visu asmeniškų jausmų ir emocijų.

Atrodo, kad jis gyvena kokiam tai kitame pasaulyje, kas jam duoda puikias galimybes šalčiau, objektyviau ir realiau vertinti padėtį. Neturi jis jokio prisirišimo ar simpatijų. Simpatijos ir neapykanta pas jį telpa į konkrečios konjunktūros rėmus, kurie pagal marksistinę dialektiką prinėta taktika ir apriboja pasielgimus. Visas pasaulis jam yra savas ir svetimas, tad sunku rasti kita toki blaivų politiką, kuris, užsi-

dares Krenliuje daugeli metu ir atskirtas ne tik nuo "kapitalistinio apsupino", bet ir nuo savo krašto. Laike pilietinio karo 1917-1921 mt. jis suvaidino pirmąjį vaidmenį svarbesniame to karo momente. Jis buvo sie-
la ir smegenys Caricino gynyboje, kur suvaidino svarbiausia rolę sulau-
žant Baltųjų jėgas prie Volgos. Jis gerai supranta politinę strategiją -
o kariuomenei ir gynybos problemai jis dirbdamas valstybei pašventė daug
dėnėsio.

Maršalas Klim Vorosilov dar Budiono armijos laiku Caricine Sta-
lino bendradarbis, paliko nuolatinį ir nepakeičiamą kariniu Stalino sek-
retorium. Tai grynas, atkaklus ir utydas ukraino-rusiškas revoliucionie-
rius (kiles Doneco baseine). Užsienio spaudos sluoksniai bandė ne karta
ji padaryti bonapartininką-nacionalistą ar antrąjį Tuchačevskį. Vorosi-
lovas nuo Stalino yra nedalomas ir priimas be atodairos svarbiausius sta-
liniškąs generalinės linijos nuostatus.

Didžiausias ir ryškiausias "valstybininkas" yra Viačesloav
Molotov, ilgametis premjeras, o nuo 1939 mt. užsienio reikalų komisaras.
Nors užsienyje Molotova skaito mažai kuo išsiskirianti nuo kitų "kapita-
listinių" premjerų, vienok be kitą ko, jis yra komunistas+ revoliucionie-
rius su dideliu rusiškumo fanatiškumu. Žmogus didelio darbštumo ir su
dideliu žinių bagažu, labai gudrus ir drauge labai paprastas. Sovietų Są-
jungos niekadęs netraktavo kitaip kaip "revoliucijos" baze, ir vairavo jos
atsistatymą bei administraciją, remdamasis visuomet "revoliucijos" esme,
tai reiškiaėjo ir eina Stalino pėdomis, siekdamas sovietų valstybės iš-
plėtimą. Panašiai kaip ir Vorosilov, tarp jo ir Stalino nėra jokios trin-
ties nuomonės. Trejukė: Stalinas-Molotov-Vorosilov triumviratu nesivadi-
na vien todėl, kad tai tendytų Stalino intelekto ir valia.

Malenkov yra partijos organizacijos vadu. Jis yra pokarinės
"sovietinės inteligencijos" ir jaunosios kartos Modus vivendi. Iškilę jis
tik 1936 metais laike rinkimų, kurie vyko naujos stalininės konstituci-
jos ženkle. Tie rinkimai galima sakyti buvo jo darbas. Nuo to laiko savo
energija ir populiarumu jaunimo tarpe, nustūmė į antrą planą kitus sekret-
orius, kaip Ždanova ir Andrejeva, nekalbant jau apie Kaganovičių. Malen-
kov yra tipiškąs "ruski malčik", inteligentiškąs, vikrus ir fanatiškąs
"bolševikas", kuri kaip ir daugeli, jaunus rusų komunistus, intriguoja no-
ras suvaidinti istorijoje panašų vaidmenį, koki suvaidino lenino senųjų
bolševikų giminė. Bet kaip ištikinas "stalinietis" suderina "revoliuci-
jos" siekimus su SSSR siekiniais.

Jis gali guostis dideliu Stalino prielankumu, kai per XVIII
ji partijos suvažiavimą 1941 metais išėjo su partijos diktaturine dekla-
racija, pagal kuria partija padvigubina akylumą ir kontrolę administraci-
niam aparate SSSR. Nuo to momento Stalinas lyg ir patikėjo jaunuju par-
tinei organizacijai atsakomybę už valstybę, bet nei akymirkai valstybės
/ bus daugiau/

=====

"Amerika" No.36(738)

1946 rugsėjo 6 d.

=====

.... Mes zinome, kad dar kelsimés! Musu jauninas universitetuose, musu pačiu sukurtose gimnazijose, daugybėje pradžios mokyklu, mes patys visi seni ir jauni, ivairiuose k kursuose, ansambliuose... Tikrai vis-a ne tau, kad tik geresniam laiko sunaudojimui

Fragmentas iš to paties vardo
 apysakos.

Adolfas Ilma

Jau šios valandos, kai Albinas vaikšto tyliame miesto parke. Jis eina palengva, tarsį brangindamas kiekvieną žingsnį, kuri jis statė vis abejodamas jau turima laisve. Jam atrodė, kad smėlėtas takas, padengtas geltonais rudeniniais lapais yra tas pats kalėjimo pasivaikšiojimo kiemo takas, kuriuo jis dešimtį metų išvaikšėjo. Užaujas vėjas medžių viršūnėse jam priminė kalėjimo užėsi kai kaliniai kalbėjosi apie laisvę. Staiga pamatęs ateinanti parko sarga su grėbliu rankose automatiškai isitempė, lyg laukdamas pikto kalėjimo priežiūrėtojo, pasirengusio jį barti už tinginavimą. Tačiau senis praėjo nei nepažvelgęs į Albina, o vėjas medžių viršūnėse ir toliau grojo rudenine melodija.

"Kur eiti jei niekas nelaukia?" - kažkur palei širdį gimė neramus klausimas, o stamboki lietaus lašai prausė sulysusi veida ir neramias akis. Jis nubraukė nuo veido vandenį ir pažvelgė į dangų. Tamsus ir pilni rudeninio sielvarto debesys slinko į pietus. Ju protarpiuose jis matė kalėjimo langus iš kurių į jį žvelgė dešimties metų laikotarpis ir pasilieten, nelaimingu atsitikimu ar lengvu sprendimu aukos - kaliniai. Ju veidai dvelkė pavydu ir liudnai lingavo galvos, tarsį linkėdamos laisvėn išėjusiam Albinui geros sėkmės.

Kai Albinas žengė iš parko į gatvę, pravažiuojančios mašinos aptaškė jį purvu. Piktai metė žvilgsnį į jį tempiamas lyg į katuves nedidelis sulytas pudelis ir kailiniuota ponis, o policininkas stovis gatvės kertėje nuo galvos iki kojų jį apmatavo itariamu žvilgsniu. Jo rubai negalėjo sukelti jokio itarimo ir iš ju negalima būtų spresti, kad Albinas tik prieš sešeta valandų išėjo iš kalėjimo. Nei vienas praeivis negalėtų tvirtinti, kad šis trisdešimties metų vyras, kurio paausiuos raitėsi sidabrinės garbanos, neseniai atliko bausmę už žmogžudystę.

Lidamas gatvę Albinas galvojo apie ateitį, o jį stumdė praeiviai kaip nereikalinga daikta, kurio vertė nebuvo didesnė už numesta cigarečių nuoruka, sutrypta ir apspiaudyta. Praeinant jam pro "Trokadero" skaidrios liustros pro didžiulius langus žėrė skaidrius spindulius į temstančią gatvę. Jis sustojo ir prisiminimai kaip filmoje slinko pro jo akis. Tas pats "Trokadero", kur prieš dešimtį metų liejosi vynas ir skambėjo moteru juokas perkamas už sauja auksinių pinigų ir blizgučius. Tas pats, kur buvo Albino nelaimingas laisvo gyvenimo finalas. Atsimena jis, ta iškilminga vakara, kai stikluose purslais virė šampanas ir orkestras grojo tango nuskambėjo šuvis, nuvertes palei išigandusios gražios moters kojas, pagyvenusio vyro lavona. Tada žavios moters akyse jis pamatė didelį siaubą ir neapykantą o parketo grindimis tekanti kraujo srovelė nusidriekė į ilgą kraujuotą dryžą iki kalėjimo celės ir neramios, graužiančios vienatvės. Toje pat kavinėje tada buvo gimes nesuvaldomas noras

gyventi ir laimėti moteri, gražiausia už visas ir nepasiekiamo kaip skaistėdžiai Venera... O paskui? Paskui viskasėjo greitai. Gražioji moteris pamiršusi užmuštą ir kenčiantį, mirusį ir gyvenantį kaip žvėrį iškeliaavo su trečiu...

Albinas stovėjo ties "Trokadero" durimis ir prisiminimai valso garsais driekėsi prieš jį akis kaip praeitis kelias iki horizonto. Pro jįėjo poros, laimingos, nepatenkintos ir kitokios. Lijo lietus ir drabstė purva automašinos, nežiurėdamos nei luomo, nei padėties praeinančių gatvė. Gatvėj buvo purvo iki valios ir jo užteks dar ir rytoj-pagalvoja kiekvienas, kai jam tenka per jį eiti, tačiau išėjus į sausa kelia pamirštama praeitis ir nerupestingumas užvaldo visus jausmus. Albinas prabudo iš prisiminimu ir žengė toliau. Viskas nutruko, tik nenutruko širdies gilumoje užmuštojo paveikslas ir sielos kančia. Sažinė kaip geras dailininkas, ištikimai per dešimtį metų gyveno drauge su juo ir prieš jį tragedijos paveikslą. Dabar šis paveikslas jau buvo išbaigtas. Tereikėjo jį idėti į rėmus ir isirašyti į širdį kaip amžina prisauka.

Jis pasuko į šoną. Netolies bokšte nuskardeno aštuonis kartus. Tik dabar jis pastebėjo, kad sutemos apgaubė miestą, kuriame niekas jo nepažinojo ir jis nieko pažinti nebenorėjo. Miegoti jis nusprendė naktiniame traukiny, kai šis dundės per tiltus ir skris laukais į toli, kur jo lauks nežinia ir mįslėmis pasipuošusi ateitis.

Iš lietaus likučių susidariusi pursla vienodai ir sodriai purškė ant gyvų ir negyvų daiktų gatvėj, ant griuvėsiuose palaidotu nerupestingo gyvenimo klaidų ir žygių.

Sveikuose namuose aukštai ir žemai švietė skaidrios šviesos, pro pigias ir brangias užuolaidas skleisdamos ramiu šeimos židinių švieses. "Šiandien šie laimingi žmonės iš niekur svečių nelaukia"- pagalvoja Albinas. Jis matė viską tik ateinančioje tamsoje negalėjo išvelgti ateities. Ji buvo arti ir už labai storos aksominės užuolaidos. Gal čia, o gal už tukstančio kilometru?...

Užpakalyje jis išgirdo smulkučių žingsniu šlamėsi. Pasuko galva. Pro jį skubėjo senutė su didele chrizantemų puokšte. Signalinės gatvių sankryžos žalios lempos šviesoje jis pastebėjo, kad senutės veidu sruveno pakili nuotaika ir gilus, liudnas rimtas Vėlinių vakaro, šešėlis. "Juk šiandien Vėlinės"- staiga atsiminė Albinas ir jam pasidarė dar liudniau nei buvo. Vėl iš už sugriauto namo kertės išlindo jo aukos kruvinas veidas ir artėjo į jį. Albinas paskubėjo į antrą gatvės pusę lyg stengdamasis pabėgti nuo prisiminimo. "Ka pasakytu gerasis Dievas, jei ir aš atėmes gyvybę žmogui, šiandien pasimelsčiau už jo vėl"? - paklausė pats savęs. "Butu per didelį Dievo gailėstingumą"- su karčia ironija nusišypsojo sau. Prieš jį skubiai žingsniavo senu-

tė, o chrizantemos kaip geru žmonių sažinė švietė į jį. Ir vėl užmuš-
tojo veidas išlindo ir stsisitojo prieš Albina. Jis perbraukė sau sunkia
ranka per veidą. "Tu dar nežinai Didžiojo gailėstingumo, žmogau!" pas-
laptingas balsas sukuždėjo. Albinas apsidairė. Dangus klavėjo, o kur
nekur, jau spindėjo Vėlinių vakaro žvaigždės danguje ir vėjo užimas pa-
virtės į toliną giesmę stunte stumė Albina pirmyn paskui senute. Kai
jis paspartino žingsnius į jį prabilo kalėjimo kunigo balsas: "Vieš-
pats tau senai atleido nuodėmę, nes tu ją išpirkai sielos kančia ir
didžią savo ~~atgailą~~ ^{atgailą}. Viešpaties gailėstingumas didelis ir neturi ri-
bu. Jis yra labai didelis, sunau!"...

Ties kapinių vartais švietė lempos. Žmonės ramūs ir susi-
kaupę lenkė galvas prieš mirusius ir, skaisčiai degė žvakelės ant kapų.
Visur baltavo gėlės, o beržai verkė tyliai ir lenkė savo svyrančias
rankas kaip amžina prisiminimą apie mirusius. Ilgai Albinas vaikščio-
jo mirusiųjų miesto takais, kol ties vienišu kapu sulinko į keliai
ir lupomis ėmė lietis nuoširdi malda už nepažįstamą velionį, kurio
antkapyje buvo įrašyta: "Čia ilsisi nepažįstamas žmogus, nespėjęs griž-
ti į savo gimtą namų pastogę".

Prie gretimo, tokio pat apleisto kapo, staiga nušvito ma-
ža skaidri žvakelė ir jos šviesoje Albinas pamatė jaunos mergaitės
liudną veidą. Jos giliame susikaupime jis išskaitė tolimos praeities
sielvartą ir nuoširdžią sielos malda, daug brangesnė už tariamus žodžius.

- Mano tėve, - pusbalsiai suskambėjo mergaitės balsas, - aš
meldžiuosi už Povilo R. sielą ir prašau Taves ... - jos galva palinko
ant kapo lyg' bučiuojant mirusiam kojas. Albinas kaip perkuno trenktas
pašoko ant kojų. Sunkus, kaip antkapio akmuo, skausmas užgulė jo širdį
ir sielą, o sažinė triumfavo. Jis pasitraukė į medžio šešėlį ir kaip
gaudomas nusikaltėlis itėmė visa savo klausą ir dėmėsi į besimeldžian-
čią mergaitę. Jis laukė, lyg laukdamas prakeikimo ar priekaišto. Mergaitė
ištara varda to, kuri jis buvo užmušęs. Praeitį vėl visoje savo didybė
atsistojo teisėjo pozoje ir laukė paskaitinimo. Mergina klupojo ir
jos poza buvo panaši į atsiprašąčiojo nusilenkimą, kuris prašo dovano-
jamas.

- Dieve, prašau Taves, atleisk mano tėvo žudikui, kuris
gal šiandien neranda ramybės gyvųjų ar mirusiųjų tarpe, - atplaukė ty-
lus žodžiai ir plona šilkinė skraistė apgaubė neramų Albina. Kaip pa-
lainintąs rankas, kaip švelni melodija ar gydančio šaltinio vanduo api-
pylė nelaimingą Albino esybę ir jis apkabino šalta beržo kamieną, bu-
čiavo jį ir smuko žemyn. Stambios ašaros riedėjo žemyn ir siurbėsi į
rudeninės Vėlinių nakties smėletą žemę ir geltonu beržo lapu nukrito
visas dešinties metų sielvartas.

Kapinėse jau senai nebuvo žmonių. Degė žvakės o jų ges-
tančioje šviesoje klaidžiojo žmogus ir su mirusiaisiais dalinosi savo laime.

Per didelio optimizmo
rodyti nėra prasmės, tačiau
pasitikėti vakaru demokrati-
jos sprendinams yra vienintė-
lė mūsų išeitis. -ai-